

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 30.5.2011
KOM(2011) 283 lõplik

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**Viies aastaaruanne (2010) ühenduse abi kasutamise kohta nõukogu 27. veebruari
2006. aasta määruse (EÜ) nr 389/2006 (millega luuakse rahalise toetuse programm
Küprose türgi kogukonna majandusarengu soodustamiseks) alusel**

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Viies aastaaruanne (2010) ühenduse abi kasutamise kohta nõukogu 27. veebruari 2006. aasta määruse (EÜ) nr 389/2006 (millega luuakse rahalise toetuse programm Küprose türgi kogukonna majandusarengu soodustamiseks) alusel

1. SISSEJUHATUS

Nõukogu määrus (EÜ) nr 389/2006, millega luuakse rahalise toetuse programm Küprose türgi kogukonna majandusarengu soodustamiseks¹ (edaspidi „abimäärus”), on Küprose türgi kogukonnale abi andmise aluseks ning selles nõutakse iga-aastase aruande esitamist nõukogule ja Euroopa Parlamendile. Käesolevas viiendas aruandes käsitletakse ajavahemikku 1. jaanuar – 31. detsember 2010.

2. ABI KAVANDAMINE

2010. aasta eelarvest eraldati teadmata kadunud inimeste komitee toetuseks 3 miljonit eurot.²

Koostati programm 28 miljoni euro eraldamiseks 2011. aasta eelarve raames. Selle puhul tugineti 2009. ja 2010. aasta välishindamistele, sisehindamisele ja sidusrühmadega toimunud konsultatsioonidele.

3. RAKENDUSMEHHAANISMID

Kõnealust abiprogrammi rakendatakse ELi liikmesriigi piirkonnas, mille üle asjaomase liikmesriigi valitsusel puudub tegelik kontroll ja kus ELi õigustiku kohaldamine on peatatud. Euroopa Komisjon annab abi peamiselt tsentraliseeritud juhtimise kaudu. Mõnda projekti juhitakse ühiselt koos ÜRO arenguprogrammiga (UNDP).

Komisjon toimib ainulaadsetes poliitilistes, õiguslikes ja diplomaatilistes tingimustes. Selleks et programmi oleks võimalik rakendada usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtteid järgides, on vaja erikorda.

ELi rahastatavate abiprogrammide puhul nähakse abi andmise õiguslik raamistik üldiselt ette abi saava riigi valitsusega sõlmitavas rahastamislepingus. Kõnealuse abi jaoks ei ole sellist lepingut sõlmitud. Seepärast peab komisjon toetuma eeskirjadele ja tingimustele, mis on tema arvates kohalikul tasandil kohaldatavad. See tähendab, et komisjon võtab lepingulistesse suhetesse astudes rohkem riske kui tavaliselt.

Poliitilise konteksti tõttu võib Küprose türgi üksuste vastu suunatud sissenõudekorralduste täitmisele pööramine lepingutingimuste täitmata jätmise korral

¹ ELT L 65, 7.3.2006, lk 5.

² Komisjoni otsus K(2010) 6874 teadmata kadunud isikute komiteele 2010. aastal antava toetuse kohta.

olla keeruline. Komisjon on sellise riski leevendamiseks võtnud meetmeid, sealhulgas intensiivsed järelevalvemeetmed ja abisaajate toetamise meetmed, muutnud maksetingimusi, sidunud ettemaksed allakirjutatud hankelepingut kinnitava tõendiga ja võtnud laialdaselt kasutusele pangagarantiid.

Komisjon loodab programmi edu kindlustamisel ja eelkõige programmi pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamisel Küprose turgi kogukonna toetusele. Küprose turgi kogukonna sidusrühmadega konsulteeritakse ka selle üle, millised on nende vajadused seoses tulevase rahastamisega. Küprose turgi eksperdid osalesid hindamiskomisjoni töös ka 2009. aasta programmi raames, mille lepingud sõlmiti 2010. aastal. Nad täidavad olulist rolli projekti juhtkomiteedes.

Abiprogrammi rakendamise eriliste tingimuste tõttu loodi 2006. aastal komisjoni laienemise peadirektoraadi juurde programmi meeskond. Viibides pikaajalisel missioonil Küproses, kasutab tugiüksus Nikosia põhjaosas asuvat ELi programmi tugibürood. Tugibüroo on koht, kus korraldatakse koosolekuid ja seminare Küprose turgi kogukonna sidusrühmadega. Samuti võimaldab see projektide rakendamist vahetult jälgida. Büroole osutab logistikateenuseid jätkuvalt erasektori ettevõtja (*Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH – GIZ*) 2012. aasta juunini kehtiva lepingu alusel. Koosolekuid ja seminare saab korraldada ka Euroopa Komisjoni Küprose esinduses.

Alates 2010. aastast rahastatakse personalikulusid halduseelarvest. Aruandeperioodi alguses vähenes programmi tugiüksuse töötajate arv 29 inimeselt (3 komisjoni ametnikku ja 26 lepingulist töötajat) 22 inimesele (vastavalt 2 ja 20). See vähendamine mõjutab eelkõige hankeüksust ning nõuab ranget prioriteetide seadmist ja personali ümberpaigutamist, et tagada nõuetekohane järelevalve.

4. PROGRAMMI RAKENDAMINE ARUANDEPERIOODIL

4.1. Ülevaade

Alanud on abiprogrammi täieliku rakendamise etapp. Jõupingutused on suunatud järelevalvele, projektide jätkusuutlikkuse tagamisele ja abisaajate suutlikkuse suurendamisele eesmärgiga võtta üle lõpule viidud projektid, eelkõige suuremahuliste ehitustööde ja asjade hange. Küprose turgi kogukonna abisaajate kogemuste puudumine seoses toetuslepingute täitmisega on tinginud vajaduse koolituse ning samuti pingsa ja aktiivse järelevalve järele.

2010. aastal täideti kokku 984 lepingut (ehitustööd, teenused, asjad ja toetused), millest 200 lõpetati.

2010. aastal rahastati abiprogrammi kaudu paljusid usaldust suurendavaid meetmeid, näiteks demineerimine, teadmata kadunud inimeste komitee toetamine ning Kato Pýrgose ja Karavostasi vahel uue piiriületuspunkti avamine (Limnitise/Yeşilirmaki piiriületuspunkt).

4.2. Edusammud eesmärkide kaupa

Abiprogrammi üldeesmärk on hõlbustada Küprose taasühendamist, toetades selleks Küprose turgi kogukonna majanduslikku arengut, keskendudes sealjuures eelkõige

saare majanduslikule integreerimisele, kahe kogukonna vaheliste kontaktide ja ELiga suhtlemise edendamisele ning ELi õiguse rakendamise ettevalmistamisele puhuks, kui Küprose probleemile leitakse terviklik lahendus.

4.2.1. 1. eesmärk: infrastruktuuri arendamine ja restruktureerimine

Veesektoris viidi 2010. aasta lõpuks suures osas lõpule vananenud, asbesti sisaldavast betoonist *veetorustiku* asendamine Nikosia põhjaosas, Kyrenias, Gonyelis ja Lefkes/Léfkas. Küprose turgi kogukonna abisaajate esitatud andmete põhjal vähenes sellest tulenevalt Nikosias veekadu 15 %. Esimest korda paljude aastate jooksul tagati talvehooajal katkematu veevarustus. Samuti viidi lõpule veelabori seadmete hange.

2010. aastal jäädgi graafikust maha suurte vee- ja kanalisatsiooniinfrastruktuuri investeeringutega Famagustas ja Morphous/Güzelyurtis, kuid mõlemal juhul tehakse vajalikud investeeringud ja tellitakse tööd eelduste kohaselt 2011. aastal. 2010. aastal alustati uue, kahte kogukonda teenindava reoveepuhastusjaama ehitamisega Mia Miliast / Haspolatis. Tööd peaks kava kohaselt jõudma lõpule 2012. aasta teises pooles (rakendab ÜRO arenguprogramm (UNDP)).

Sirianokhorisse/Kumköysse rajatava *merevee magestamise tehase* ehitusleping allkirjastati 2009. aasta detsembris ning see sisaldab peatamisklauslit, mis annab ajavaru nõuda Küprose turgi kogukonnalt piisavat kindlust, et ehitusalale antakse vaba ja piiramatu juurdepääs ning et nad aitavad kaasa sujuvale, tõhusale ja tulemuslikule tööle. Pärast sellise kinnituse saamist tühistati peatamisklausel 2010. aasta augustis lepingu esimese etapi käivitamisega, mis hõlmas katsetootmist ja üksikasjalikku kavandamist. 2010. aasta oktoobris kehtestati aga juurdepääsupiirangud, mille tulemusena viibis esimese etapi lõpuleviimine ning mis seadis kahtluse alla töö jätkamise.

Looduskaitse valdkonnas jätkusid koolitused. Jätkati võimalike Natura 2000 alade haldamiskavade projektide koostamist, millega seoses viiakse 2011. aasta alguses läbi avalikud konsultatsioonikohtumised. Nelja ala puhul on alanud haldus- ja kaitserajatiste ehitamine (arheoloogilise leiu avastamisest tingitud mõnekuulise viivitusega), samuti loodusradade võrgustiku rajamine. Osaliselt on lõpule jõudnud looduskaitseks mõeldud varustuse, sealhulgas metsapõlengute automaatse avastamise süsteemi hankimine. Küprose turgi kogukond tühistas otsuse eraldada ülikoolilinnakule maad erikaitsealal.

Tahkete jäätmete valdkonnas oli põhitegevuseks ehitustööde lepingute täitmise alustamine ja jätkamine *Koutsoventise/Güngöri* ja *Famagusta* ehitusplatsidel. Pärast omandiküsimuste lahendamist edenes ka *Kato Dhikomo / Aşağı Dikmeni* projekt hästi. UNDP rakendatava *meditsiinijäätmete rajatise* projekti lõpuleviimine on lähedal – seadmed tarnitakse 2011. aasta algul. Tehnilise abi andmisel keskenduti olemasolevate jäätmekäitlusteenuste täiendavale ümberkorraldamisele. Sellise tegevusüksuse loomine, mis võtaks üle uue tahkete jäätmete käitlemise süsteemi haldamise, ei edenenud aruandeperioodil ootuspäraselt. Hangiti seadmed biolagunevate jäätmete kompostimise projekti rakendamiseks.

Energeetika valdkonnas täideti edukalt enamik hankelepinguid. 2010. aastal tarniti ja paigaldati elektriarvestid ja nende automaatse lugemise süsteemid, reaktiivenergia

kompenaatorid, arvestite kalibreerimise labor, saastekontrolli- ning ilma- ja tuuleseire süsteem, kasutajakontrollisüsteem (SCADA-süsteem) ning elektrienergiaettevõtja klienditeenindussüsteem. Mõnel juhul peab abisaaja võtma meetmeid (tagama parema asukoha, tagama ühenduse elektrivõrguga, võtma tööle täiendavat personali) investeeringute tõhusaks kasutamiseks. On alanud tööd *päikeseelektrijaama* ehitamiseks. Teiste lepingute raames on edusammud olnud väikesed. Arvestite võrguks ühendamist käsitleva lepingu raames ei ole abisaaja paigalduskohtade ettevalmistamist veel alustanud. Elektrienergiaettevõtja restructureerimiseks antavat tehnilist abi ei ole saadud poolte täieliku koostöö puudumise tõttu õigeaegselt ja tõhusalt lõpule viia, olenemata sellest, et abi eesmäärke kohandati abisaajate vajadustele.

Telekommunikatsiooni valdkonnas lisatakse lepingusse võrgu konfiguratsiooni muutmine. Selle ettepaneku tegi alltöövõtja kohapeal läbiviidud uuringu käigus kindlaks määratud tegeliku olukorra alusel. Kohapealsed ettevalmistused algasid aasta lõpus ja tegevus toimus kooskõlas alltöövõtja paigalduskavaga. Tehnilist abi on antud oodatust vähem. Ei ole tehtud otsust teenuste osutamise võrgu opereerimisest lahutamise ega sektori liberaliseerimise kohta.

Liiklusohutuse projektide eesmärgi raames on kohalike kogukondade ja linnadevahelise maanteevõrgu liikluskorralduskavade ettevalmistamiseks sõlmitud tehnilise abi lepingud oma ülesande täitnud ning nende kohta on esitatud lõpparuanded. Liiklusõnnetusi käsitleva teabe parandamise eesmärgil tõhusa õnnetuste andmebaasi ja andmekogumissüsteemi loomiseks antava tehnilise abi raames töötati lõplikult välja süsteemi ülesehitus ning integreeriti süsteem eraldi asjade hankelepingu raames tarnitud riistvarasse. Käib süsteemi testimine ja kasutajate koolitamine. Sõidukite ülevaatuse ja juhilubade väljastamise menetluse parandamiseks antud tehnilise abi raames on saadud väärtuslikku nõu. Sõidukite perioodilise ülevaatuse seadmete paigaldamine viibis abisaaja otsuse tõttu paigaldada need alles ehitamata ülevaatusliinile. Töötati välja liiklusohutuse edendamiseks ja teadlikkuse suurendamiseks ette nähtud teavituskampaania, mis viiakse läbi 2011. aastal. Muudeti liiklusõnnetuste arvukuse poolest probleemsete kohtade kaotamisele suunatud projekti tehnilist spetsifikatsiooni.

4.2.2. 2. eesmärk: sotsiaalse ja majandusliku arengu edendamine

Neli tehnilise abi üksust (maaelu arengu tugiüksus, loomakasvatuse üksus, maaviljeluse üksus ning programmi juhtimisüksus), kelle tegevust rahastatakse *maaelu arengu sektori programmi* raames, pakkusid sihtkoolitust ja tehnilist abi põllumajandustootjatele, loomaarstidele, maaelu arengu ekspertidele ning kesk- ja kohaliku tasandi sidusrühmadele. Meeskonnad toetasid ka 225 abisaajat toetuskavade „Põllumajandusliku tootmise parandamine”, „Maaettevõtluse toetamine” ja „Kogukonna edendamine külaalgatuste kaudu” raames. Asjade hankelepingute alusel tarniti veterinaarlaborite ja maaviljeluse seadmed ning need on kasutusele võetud. Maaelu arengu tugiüksus vaatas üle ja kinnitas esialgse maaelu arengu kava ja kaks kohaliku tegevuse strateegiat seoses nende aluseks olevate ELi maaelu arengu põhimõtetega.

Koostöös UNDPga juhitava *kohaliku ja linnainfrastruktuuri uuendamise* projekti raames avati seitsmes uus piiriületuspunkt, mis ühendab Káto Pýrgose / Asagi Pirgo ja Yeşilirmaki/Limnitise külasid. EL rahastas teostatavusuuringut ning andis tööde

tegemiseks 2,5 miljonit eurot. Viidi lõpule Küprose põhjaosas asuva mitme küla (st Hisarköy/Kampyli, Akıncılar/Louroukína) taastamine. Taastati hoonete fassaadid ühel pool mööda Ledra tänavat kulgevat eraldusjoont. Algas Nikosia müüriга eraldatud vanalinna turu renoveerimine.

Kohalike *koolidega* allkirjastati õppetehnika ajakohastamiseks 15 uut toetuslepingut kokku ligikaudu 0,5 miljoni euro väärtuses. Kutsekoolidele hangiti autotehnika- ja printimisseadmeid.

Käimasolevale alg- ja keskharidusreformile antav tehniline abi oli keskendatud peamiste sidusrühmade suutlikkuse suurendamisele, sealhulgas inspektorite tuumikrühma põhjalikule koolitamisele, õppekülastuste läbiviimisele, lastekeskse hariduse toetamisele ja sellealasele koolitamisele, kvaliteedistandardite väljatöötamisele ning osalemisele Euroopa infohaldussüsteemi arendamises.

Elukestva õppe, sotsiaalse kaasamise ja aktiivse tööturupoliitika meetmete projekti raames viidi lõpule 31 toetuse andmine VKEdele, kaubanduskodadele ja muudele koolitusorganisatsioonidele. Tehnilist abi anti kutseharidus- ja koolitussüsteemide, elukestva õppe ja aktiivse tööturupoliitika meetmete arendamiseks ja edendamiseks, sealhulgas tööbüroo avamiseks Nikosias ning rahvusvahelistel konverentsidel osalemiseks ja õppekülastuste tegemiseks välisriikidesse. Jõupingutused olid peamiselt suunatud sidusrühmade koolitamisele, sealhulgas karjäärinõustamisele.

Aruandeperioodil oli pooleli kahe toetuskava raames *VKEde konkurentsivõime* toetamiseks sõlmitud 32 lepingu täitmine kogusummas 4,5 miljonit eurot. VKEdele antud toetuste eesmärk on suurendada Küprose turgi kogukonna erasektori konkurentsivõimet seadmete ajakohastamisega ja ärijuhtimistavade ELi vastavate tavadega kooskõlla viimisega. Enamiku nende lepingute täitmine on edasi lükatud, sest abisaajatel ei ole piisavalt kogemusi ELi riigihanke-eeskirjade valdkonnas, ning aeglase pangagarantiide andmise menetluse tõttu on hilinevad eelfinantseerimismaksete tegemine. Peale selle toetati erasektorit *jätkusuutliku majandus- ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arengu valdkonna tavainstitutsioonidele ja -meetmetele mõeldud* tehnilise abi lepingu kaudu (2,75 miljonit eurot). Rakendamine algas 2010. aasta teises pooles. Seni on peamise saavutusena antud eksperdiabi *erasektori arengustrateegia* koostamiseks.

4.2.3. 3. eesmärk: leppimisele kaasaaitamine, usaldust suurendavad meetmed ja kodanikuühiskonna toetamine

Leppimine, usaldust suurendavad meetmed ja kodanikuühiskonna toetamine: 44 toetatavast projektist 2 on tühistatud abisaaja taotlusel (puudus lepingu täitmiseks vajalik suutlikkus). Paljud abisaajad on taotlenud projekti tähtaja pikendamist. Toetuste kasutamise finantsaspektide üle teostasid järelevalvet jätkuvalt väliseksperdid ning tegevusega seotud aspektide üle teostas järelevalvet programmi tugiüksus.

Kodanikuühiskonna tugiüksuse tehnilise abi üksus juhendas ja toetas taotlejaid toetuste haldamise ning suutlikkuse suurendamise tegevuse alase nõustamise raames.

EL oli jätkuvalt ainus suurim doonor, kes toetas *teadmata kadunud inimeste komitee* tegevust. Komitee eesmärk on teha kindlaks mõlema kogukonna poolt 1963.–

1964. aastate ja 1974. aasta traagiliste sündmuste tagajärjel teadmata kadunuks kuulutatud inimeste saatus. 2011. aasta veebruaris vormistatakse lõplikult leping summas 3 miljonit eurot. Sellest tegevusest teavitamiseks tehti dokumentaalfilm, mida levitatakse.

Demineerimine: Puhvertsoon peaks miinivabaks kuulutatama 2011. aasta aprilliks. ÜRO tegi ettepaneku jätkata demineerimist väljaspool puhvertsooni, kuid komisjonil ei ole praegu poliitilisi volitusi ega vahendeid töö jätkamiseks.

Euroopa Nõukogu rakendatava projekti „Poliitteaduste akadeemia” tegevuse peamine eesmärk on parandada arusaamist põhiküsimustest, mis käsitlevad saare tulevikku ELis. Teiseks õppeaastaks koondas projekt 30 noort juhti Kuprose mõlemast kogukonnast.

4.2.4. 4. eesmärk: Kuprose türgi kogukonna lähendamine Euroopa Liidule

Stipendiumiprogrammi neljandaks akadeemiliseks aastaks anti kokku 96 stipendiumit (22 õpetajale, 10 üliõpilasele ja 64 lõpetajale). Üliõpilased ja õpetajad said õppe- ja koolitusprogrammi vabalt valida, kuigi eelistatuks peeti valdkondi, kus napib Kuprose türgi kogukonnast pärit kvalifitseeritud spetsialiste (majandus, Euroopa õpingud, kõik insenerivaldkonnad, avalik haldus, riigi rahandus). Õppima suunduti Ühendkuningriiki, Madalmaadesse, Saksamaale, Itaaliasse, Hispaaniasse, Rootsi, Eestisse, Läti, Kreekasse, Soome, Tšehhi, Poolasse ja Ungarisse.

Toetuskava „Noorsoovahetuse ja muude inimestevaheliste kontaktide edendamine” raames viidi ellu 15 projekti. Mõninga teise projektikonkursi raames rahastatud projekti puhul on taotletud projekti tähtja pikendamist. Kõik projektid viiakse lõpule 2011. aastal.

ELi *infopunktist* sai Kuprose türgi kogukonna liikmete jaoks oluline teabeallikas ELi ning abiprogrammiga seotud küsimuste ja järelepärimiste puhul. Vastav veebisait avati 2010. aastal. Infopunkt valmistas ette 26 nähtavuse suurendamise ja teavitamisüritust (õppekülastused, konverentsid, seminarid, avalikud loengud ELi ajaloost, institutsioonidest, otsustusprotsessidest ja poliitikast, samuti sihtotstarbelised koolitused riigihanke-eeskirjade ja projektijuhtimise kohta). Infopunkt korraldas mitu abiprogrammi toetuse andmise tseremooniast. Abiprogrammi kohta koostati või tõlgiti türgi keelde 7 trükist ja 22 infolehte. Viidi läbi kaks kvantitatiivset uuringut, et hinnata Kuprose türgi kogukonna arusaama EList ja ELi tegevusest seoses Kuprose türgi kogukonnaga. Andmete täiendamiseks viidi läbi veel kolm kvalitatiivset uuringut. Kohalikus televisioonis kanti üle 16 üritust. Sedamööda, kuidas abisaava kogukonna nõudmised saavad selgemaks, peab Infopunkt olema valmis neid täitma, jätkates pakutavate teenuste kvaliteedi parandamist.

4.2.5. 5. eesmärk: Kuprose türgi kogukonna ettevalmistamine ELi õigustiku ülevõtmiseks ja rakendamiseks

Euroopa Komisjoni tehnilise abi ja teabevahetuse programmi (TAIEX) kasutatakse peamise vahendina abi andmiseks eesmärgiga valmistada Kuprose türgi kogukonda

ette ELi õigustiku rakendamiseks pärast Küprose probleemile tervikliku lahenduse leidmist.

TAIEX aitas läbi viia 365 tehnilise abi tegevust, näiteks koolituskursused, töötoad, eksperdimissioonid, sealhulgas ekspertide antav kaugabi ning õppekülastused, mille eesmärk on toetada abimääruses sätestatud eesmärkide saavutamist.

Selle tegevuse raames keskenduti peamiselt ELi õigustiku tulevase rakendamise kava väljatöötamisele. Kavaga nähakse ette tehnilise abi ja koolituse kavandamise ja läbiviimise raamistik. Abi anti ELi õigustiku tulevase rakendamise kava 13 valdkonnas³. 2010. aastal väljendas Küprose turgi kogukond huvi tehnilise abi saamise vastu veel kolmes õigustiku valdkonnas⁴.

2009. aasta lõpus muudeti Küprose turgi kogukonnale antav abi keskmise pikkusega tähtajaga projekti põhiseks, et eesmärgi oleks võimalik saavutada tõhusamalt ja tulemuslikumalt. ELi liikmesriikide avalikust sektorist valiti kokku 97 eksperti toetama keskmise pikkusega tähtajaga tehnilise abi projekte.

TAIEX pakkus koolitust ELi õigustikuga ühtlustatud õigusaktide koostamise teemal, et õigusaktid oleksid pärast tervikliku lahenduse jõustumist kohe kohaldatavad. Avaliku sektori kulutuste haldamise valdkonnas pakuti jätkuvalt koolitust, mis oli seotud ELi vahendite haldamisega pärast seda, kui Küprose probleemile on lahendus leitud.

TAIEX toetas ka üle eraldusjoone toimuva kaubanduse arendamist. ELi liikmesriikide eksperte kasutati korrapäraselt vajalike fütosanitaar- ja veterinaarkontrollide läbiviimiseks kartuli ja kala puhul, et hõlbustada nendega kauplemist.

Täideti kolm seadmete hankelepingut õhu kvaliteedi seire eesmärgi täitmiseks ning neid seadmeid kasutatakse. Kaks kõnealuses valdkonnas täitmisel olevat tehnilise abi lepingut on keskendatud hangitud seadmete käitamise igapäevase kvaliteedikontrolli ja kvaliteedi tagamise menetluste sisseseadmisele ning nendega toetatakse õhukvaliteedi seirekavade väljatöötamist. Küprose turgi kogukond peab tagama, et teenuste allhanke korras tellimiseks on olemas piisav personal ja piisavad rahalised vahendid, et hallata õhukvaliteedi seire jaamu ja analüüsida andmeid.

4.2.6. Uuringud

Kasutatava terminoloogia suhtes Küprose Vabariigi ja Maailmapanga vahel tekkinud lahkavamate tõttu hilines 1 miljoni euro suuruse sihtfondi loomine Maailmapanga juurde majanduskasvu ja säästva arengu alase majandusanalüüsi programmi läbiviimiseks.

³ Kapitali vaba liikumine, riigihanked, ELi äriühinguõigus, ELi konkurentsipoliitika, finantskontroll, finantsteenused, põllumajandus ja maaelu areng, toiduohutus, veterinaar- ja fütosanitaarpoliitika, maanteetransport, statistika, sotsiaalpoliitika ja tööhõive, keskkond ning tarbija- ja tervisekaitse.

⁴ Kutsevalifikatsioonide vastastikune tunnustamine, intellektuaalomandi õigused, kaupade vaba liikumine.

4.3. Rahastamine (lepingute sõlmimine ja maksete tegemine)

4.3.1. Lepingute sõlmimine

2009. aasta kulukohustustena tehti kättesaadavaks 2,5 miljonit eurot, mis kaeti lepingutega 78 % ulatuses. Allkirjastati 106 uut lepingut koolidega ning 2010/2011. aasta stipendiumide maksmiseks.

Ajavahemikul 2006–2010 eraldati kõnealusele abiprogrammile kokku 264,5 miljonit eurot.

4.3.2. Maksed

Euroopa Komisjon tegi 2010. aastal makseid **62,7** miljoni euro ulatuses, mida oli ligikaudu 18 % vähem kui algselt kavandatud. Selle põhjuseks oli merevee magestamise projekti alguse (27,5 miljonit eurot) ja maaelu arengu toetuse maksete (kokku 4 miljonit eurot) hiline mine.

Kokku tehti 2010. aasta lõpuks makseid 132 miljoni euro ulatuses (52 % lepingute kogusummast).

4.4. Järelevalve

Vahepealse läbivaatamise mehhanism on foorum, kus arutatakse abisaajatega üksikasjalikult programmi rakendamist. See kogunes 2010. aastal kaks korda.

2010. aastal käivitati eraldi mehhanism TAIEXi kaudu antava abi järelevalveks.

Programmi tugiüksuse tegevus oli 2010. aastal keskendatud järelevalvele. Peamiselt kasutati kohapealseid külastusi ja osalemist projekti juhtkomiteedes. Peale selle sõlmiti lepingud välisekspertidega finantsjärelevalve toetamiseks.

4.5. Audit ja kontroll

Laienemise peadirektoraadi tegevusauditi üksus viis läbi näidislepingu ja maksetehingute auditi. Aruanne esitatakse eelduste kohaselt 2011. aasta esimeses kvartalis.

2010. aasta novembris toimus Euroopa Kontrollikoja teabekogumississioon, mis oli ettevalmistuseks 2011. aastaks kavandatud tulemusauditile.

4.6. Hindamine

2010. aastal viidi kodanikuühiskonna ja maaelu arengu valdkonnas läbi valdkonnapõhised vahehindamised. Järelduses rõhutati vajadust pideva mitmeaastase rahastamise järele, et tagada käimasolevate projektide jätkusuutlikkus.

4.7. Teavitamine, reklaam ja nähtavus

Aruandeperioodil avaldati 17 pressiteadet programmiga seotud küsimustes. Suurema osa programmi nähtavuse suurendamise tegevustest viis läbi infopunkt.

Peamised nähtavuse suurendamise üritused olid Káto Pýrgose / Karavostasi piiriületuspunkti avamine ning ELi rahastatud ja teadmata kadunud inimeste komitee teemal vändatud dokumentaalfilmi esilinastus 2010. aasta oktoobris, mida külastas volinik Füle.

Kvantitatiivse uuringu (august 2010) kohaselt oli Küprose turgi kogukonna ettekujutus EList positiivne ning infopunkti tegevus aitas sellele kaasa.

Euroopa Komisjoni esinduse Küprose turgi kogukonnale suunatud tegevus aitas suurendada Euroopa Komisjoni abi nähtavust ja usaldust ELi vastu.

4.8. Konsultatsioonid Küprose Vabariigi valitsusega

Toimusid korrapärased kohtumised Küprose Vabariigi valitsuse esindajatega, eriti kui saart külastasid volinik ja komisjoni kõrgemad ametnikud.

Omandiõiguse kontrollimise valdkonnas tugines komisjon 2010. aastal jätkuvale koostööle Küprose Vabariigi valitsuse asjaomaste talitustega, eelkõige seoses võimalusega jätkata Kato Dhikomo / Aşağı Dikmeni lähedal osaliselt Küprose kreeka kogukonna liikmete eraomandis oleval maal asuva vana prügimäe korrastamist.

5. KOKKUVÕTE

Aruandeperioodil keskenduti peamiselt järgmisele:

- (1) projektide rakendamine ja järelevalve;
- (2) rahaliste vahendite planeerimine 2011. aastaks.

Mõned eelnevates aruannetes nimetatud probleemid vajavad endiselt lahendamist. Aruandeperioodil mõjutasid abiprogrammi rakendamist järgmised probleemid:

- (1) abiprogrammi eesmärgi saavutamiseks on vajalik Küprose turgi kogukonna ja Küprose kreeka kogukonna koostöö, kuid see on aeganõudev ning seda tuleb toetada erinevate tegevuste kaudu;
- (2) abi saava kogukonna vähene suutlikkus abi vastu võtta: suutlikkuse suurendamine on pikaajaline protsess. Kuid projektide rakendamine paraneb pidevalt;
- (3) kogemuste puudumine seoses ELi riigihanke-eeskirjadega põhjustab viivitusi toetuste kasutamisel. Abisaajatel aitavad kogemusi saada programmi tugiüksus ja tehnilise abi üksused;
- (4) suuremahulise infrastruktuuri jätksuutlikkusega seotud ohud, millega seoses peab Küprose turgi kogukond tegema kättesaadavaks vajalikud kvalifitseeritud töötajad ja vahendid;
- (5) ebapiisav asukohtade ettevalmistamine energeetika- ja telekommunikatsiooniprojektide puhul põhjustas suuri viivitusi;

- (6) eelarvekärbetest tulenev komisjoni töötajate arvu vähendamine, mis nõuab ranget prioriteetide seadmist ja personali ümberpaigutamist, et tagada nõuetekohane järelevalve, ning mis võib seada ohtu programmi saavutustest teavitamise võimaluse.